

Plnění vyživovací povinnosti za jiného v novém občanském zákoníku

JUDr. Kateřina Čuhelová, JUDr. Ondřej Spáčil *

I. Současná právní úprava

Podle § 101 odst. 1 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině („ZOR“), „*kdo zcela nebo zčásti splnil za jiného vyživovací povinnost, je oprávněn na něm požadovat úhradu tohoto plnění*“. Podle § 101 odst. 2 ZOR se promlčení tohoto nároku řídí § 101 ObčZ.

Dle teorie i praxe je § 101 úpravou *speciální k § 454 ObčZ*,¹ jde o speciální rodinněprávní institut.² Splnění vyživovací povinnosti za jiného je tak, na rozdíl od předchozích úprav, odlišeno od ostatních případů nákladů učiněných za jiného.³

Ustanovení § 101 ZOR se s ohledem na úpravu v občanském zákoníku může jevit jako nadbytečné. Důvodem jeho zařazení do zákona o rodině byla dlouho trvající *teoretická pochybnost*, zda v tomto případě jde o bezdůvodné obohacení, či nikoli.⁴ Zákonodárce však očividně citované ustanovení za nadbytečné považoval, protože nový občanský zákoník úpravu obdobnou § 101 ZOR neobsahuje. Zákonodárce nám tak umožňuje rozvinout následující úvahy o tom, pod kterou skutkovou podstatu případ plnění vyživovací povinnosti za jiného podřadit.

Pokud jde o současnou právní úpravu, lze odkázat na náš předchozí článek,⁵ ve kterém jsme se problémům spojeným s aplikací § 101 ZOR věnovali podrobně. Pro rychlé přiblížení zmíníme jen *nejčastější případy* aplikace § 101 ZOR. Toto ustanovení se v praxi nejčastěji uplatní v případech, kdy je: 1. *popřeno otcovství manžela matky* (vyživovací povinnost se koncentruje v osobě matky, nedojde-li k následnému určení otcovství jiného muže); 2. *otcem určen jiný muž než ten, který poskytl plnění matce dítěte na základě předběžného opatření v rámci řízení o určení otcovství* (§ 76 a 113 OSŘ); 3. *otcem určen jiný muž než pravděpodobný otec, který poskytl plnění těhotné ženě na základě předběžného opatření dle § 95 odst. 2 ZOR*; 4. *výživné plněno jedním z rodičů i za druhého* (zcela nebo z větší části); 5. *jedním dítětem plněna vyživovací povinnost k rodiči i za ostatní sourozence*,⁶ případně obecně výživné poskytnuto jen některým z více příbuzných v témže stupni, přestože byli schopni plnit všichni, resp. více z nich.

II. Historický exkurz

Pro výklad právní úpravy obsažené v novém občanském zákoníku má význam rozbor a analýza ustanovení předchozích úprav zabývajících se případy plnění vyživovací povinnosti za jiného. V *obecném zákoníku občanském* („OZO“) z roku 1811 v hlavě dvaadvacáté nazvané „*O zmocnění a jiných způsobech jednatelství*“, pod rubrikou „*Obrácení (upotřebení) věci ku prospěchu jiného*“, bylo právo na úhradu splněné vyživovací povinnosti za jiného upraveno v § 1042 jako jeden z případů nákladů učiněných za jiného. Ustanovení § 1042 stanovilo: „*Kdo učiní za jiného náklad, který tento by byl musil učiniti sám podle zákona, má právo požadovati náhradu.*“⁷

Obecný zákoník občanský *neobsahoval ustanovení*, které by přímo upravovalo problematiku institutu plnění vyživovací povinnosti za jiného. Došlo-li k tomu, že osoba třetí opatřila potřeby k výživě oprávněného, dávala konstantní praxe nárok této třetí osobě proti tomu, kdo výživou byl povinen. Pod uvedenou skutkovou podstatu spadalo vyživování manželky (manželka se sama živila, tím pádem měla regresní nárok proti manželovi podle výše uvedeného ustanovení), manželských i nemanželských dětí a rodičů. Citované ustanovení se aplikovalo i na případy, kdy dítě poskytl alimentaci potřebným rodičům a z tohoto titulu mu příslušel nárok na náhradu proti jeho sourozencům.⁸

Náhrady vynaloženého výživného se proti osobě povinné mohl podle § 1042 OZO domáhat ten, *kdo výživné za živitele fakticky vynaložil*.⁹

Jaké byly předpoklady uplatnění nároku? Žalobce musel splnit cizí povinnost (tj. poskytl plnění, k němuž nebyl povinen) s následkem *deliberace povinného*. Osoba, která náklad vynaložila, měla dle § 1042 nárok na náhradu *jen do výše výživného přiměřeného* potřebám osoby výživou oprávněné a schopnostem povinného.¹⁰

Následující právní úprava, představovaná *zákonem o právu rodinném (zákon č. 265/1949 Sb.)*, problematiku plnění vyživovací povinnosti za jiného neobsahovala. Případy plnění vyživovací povinnosti za jiného se posuzovaly podle § 365 odst. 1 *občanského zákoníku (zákon č. 141/1950 Sb.)*, který stanovil, že „*Kdo učiní náklad za někoho, kdo jej měl po právu učinit sám, je oprávněn domáhat se náhrady.*“

Po nabytí platnosti a účinnosti současného *zákona o rodině, tj. od 1. 4. 1963*, došlo k přesunu řešení problematiky plnění vyživovací povinnosti za jiného z občanského zákoníku do již zmíněného § 101 ZOR.

III. Nový občanský zákoník

V novém občanském zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb.; „NObčZ“), v části druhé zabývající se rodinným právem, ustanovení obdobné současnému znění § 101 ZOR nenajdeme. Z této skutečnosti lze dle našeho názoru dovodit, že tvůrci nového občanského zákoníku opouští konstrukci speciálního rodinněprávního institutu „*splnění výživného za jiného*“ a vrací se k úpravě obsažené v obecném zákoníku občanském, resp. v občanském zákoníku z roku 1950, která speciální rodinněprávní institut pro tyto případy neobsahovala.

Případy plnění vyživovací povinnosti za jiného bude proto nutné podřadit pod institut bezdůvodného obohacení. Vycházíme z toho, že bezdůvodné obohacení je definováno „*jako neoprávněné získání majetkových hodnot jedním subjektem, a to na úkor jiného, přičemž jde o objektivně vzniklý stav*“. Povinnost k vydání bezdůvodného obohacení nastupuje, jestliže k vrácení neoprávněně získaných majetkových hodnot nemůže dojít v rámci konkrétního právního vztahu a nejsou splněny předpoklady odpovědnosti za škodu. V daném případě nová úprava neobsahuje skutkovou podstatu plnění vyživovací povinnosti za jiného a skutkový stav není možné podřadit pod náhradu škody.

Úprava bezdůvodného obohacení je v novém občanském zákoníku obsažena v hlavě IV nesoucí název „*Závazky z jiných právních důvodů*“ pod dílem jedna s označením

„*Bezdůvodné obohacení*“, § 2991 a násl. Podle § 2991 NObčZ „*Kdo se na úkor jiného bez spravedlivého důvodu obohatí, musí ochuzenému vydat, oč se obohatil*“ (odst. 1). „*Bezdůvodně se obohatí zvláště ten, kdo získá majetkový prospěch plněním bez právního důvodu, plněním z právního důvodu, který odpadl, protiprávním užitím cizí hodnoty nebo tím, že za něho bylo plněno, co měl po právu plnit sám*“ (odst. 2). Na rozdíl od stávající úpravy¹¹ nebude do budoucna nutné, aby k podřazení skutkového stavu pod institut bezdůvodného obohacení byla typová skutková podstata zmíněná v § 2991 odst. 2 NObčZ. Ustanovení obsahuje obecnou definici s demonstrativním výčtem. Zákodárce nám, coby adresátům právní úpravy, usnadňuje překonání neurčitosti obecného pravidla tím, že stanoví příkladmo situace, kdy bude obecné pravidlo naplněno.¹²

Otázkou je, *pod kterou skutkovou podstatu*, a zda vůbec, institut plnění vyživovací povinnosti za jiného podřadit.

Zcela logicky bychom vyloučili plnění z právního důvodu, který odpadl, a protiprávní užití cizí hodnoty. *První možností* je podřadit institut plnění vyživovací povinnosti za jiného pod skutkovou podstatu bezdůvodného obohacení, dle které „*kdo získá majetkový prospěch tím, že za něho bylo plněno, co měl po právu plnit sám*“.

Důvodem takového podřazení je skutečnost, že *judikatura Nejvyššího soudu*¹³ a také *teorie* konstatují, že § 454 ObčZ se nepoužije na plnění vyživovací povinnosti za jiného, protože se na tyto případy vztahuje speciální ustanovení, tj. § 101 ZOR.¹⁴ Jinými slovy teorie a praxe říká, že kdyby zde nebyla úprava v § 101 ZOR, použila by se úprava v § 454 ObčZ. Ustanovení § 454 ObčZ dopadá na případy, kdy za někoho bylo plněno, co po právu měl plnit sám.

Kdyby teorie a praxe měly za to, že plnění vyživovací povinnosti za jiného by bylo nutné, při absenci § 101 ZOR, podřadit pod jinou skutkovou podstatu, např. *plnění bez právního důvodu*, konstatovaly by, že se úprava obsažená v § 451 odst. 2 ObčZ nepoužije, protože je zde k řešení problematiky plnění vyživovací povinnosti za jiného dána speciální úprava. Pro aplikaci skutkové podstaty plnění vyživovací povinnosti za jiného svědčí i *historický vývoj*, neboť jak obecný zákoník občanský, tak následující právní úprava neměly speciální institut plnění vyživovací povinnosti za jiného, vzniklé případy byly řazeny pod popsanou skutkovou podstatu *učinění nákladu za jiného*.

Otázkou je, zda budou splněny *předpoklady* této skutkové podstaty. Skutková podstata *plnění za jiného* je podle teorie dána tehdy, pokud jsou splněny následující předpoklady: oprávněný poskytl třetí osobě plnění, které má majetkovou hodnotu, oprávněný nebyl k tomuto plnění povinen, právní povinnost poskytnout plnění měl povinný a mezi tím, kdo plnil, a tím, komu bylo plněno, bylo zřejmé, že je plněno za jiného. V případě plnění vyživovací povinnosti za jiného jsou vždy splněny první tři předpoklady. Čtvrtý předpoklad – *že mezi subjekty, mezi nimiž došlo k plnění, bylo zřejmé, že se plní za jiného*¹⁵ – splněn být nemusel. Ten, kdo plnění poskytuje, v řadě případů¹⁶ neví, že plní za jiného. Proto se ptáme, *zda jde opravdu o předpoklad této skutkové podstaty*. Co nás k tomu přivádí? Fakt, že z díkce citovaného ustanovení tento předpoklad nevyplývá.

Pro aplikaci „správné skutkové podstaty“ má význam, *jaký důsledek* s sebou právě aplikace té či oné skutkové podstaty přináší. Ten, kdo plnil, má právo na vydání bezdůvodného obohacení proti tomu, za nějž bylo plněno. A to je v případě plnění vyživovací

povinnosti za jiného chtěný následek, nechceme totiž, aby výživné vrátil ten, kdo je obdržel, ale aby plnění poskytl výživou povinný.

Druhou možností je podřazení pod skutkovou podstatu *plnění bez právního důvodu*.¹⁷

V tomto případě jde o plnění poskytnuté omylem tomu, kdo nebyl věřitelem, tj. plnění nedluhu (omyl v tom, že plní svůj dluh). Podstatné je, že ten, kdo plnil, si *nebyl vědom toho, že k plnění není povinen*. V případě plnění vyživovací povinnosti za jiného je plnění poskytnuto v některých případech omylem, subjekt plnění poskytuje a není si vědom toho, že k plnění není povinen (domnělý otec neví, že není otcem dítěte, že je jím někdo jiný). Proto by se mohlo zdát, že plnění vyživovací povinnosti za jiného je možné podřadit pod skutkovou podstatu plnění bez právního důvodu. Kromě předpokladů aplikace této skutkové podstaty se musíme zaměřit i na *důsledky aplikace*. V případě plnění bez právního důvodu dluh nezaniká; ten, kdo plnil, by měl právo na vydání bezdůvodného obohacení proti tomu, kdo toto plnění přijal, a nikoliv proti tomu, kdo měl povinnost plnit.¹⁸

Podíváme-li se na konkrétní případ plnění vyživovací povinnosti za jiného, pak např. domnělý otec by měl nárok na vrácení výživného *proti nezletilému dítěti a nikoliv proti skutečnému otci*, což opravdu není v dané situaci žádoucí.¹⁹ Tento přístup bude *excesem proti historickému chápání* popsání institutu. Navíc, a to je stěžejní, v případech plnění *bez právního důvodu se nabývá obohacením nové hodnoty, zatímco při plnění za jiného dochází k obohacení v tom, že se majetek obohaceného nezmenšil*.²⁰ Zde dítě získává majetkovou hodnotu, na kterou má nárok, ale od někoho jiného a majetek povinného se nezmenší. Proto bychom tuto možnost vyloučili.

Třetí možností je aplikace skutkové podstaty plnění bez právního důvodu na případy, kdy ten, kdo plnil, ví, že plní za jiného, a aplikace obecné skutkové podstaty na situace, kdy ten, kdo plní, neví, že plní za jiného.

Čtvrtou možností je aplikace *obecné skutkové podstaty ve všech případech*, přestože na určité dopadá speciální skutková podstata podle § 2991 odst. 2 NObčZ. Také tuto možnost bychom vyloučili, protože pokud jsou splněny předpoklady pro aplikaci speciální právní úpravy, obecná úprava se nepoužije.²¹

Po základní selekci nám zůstávají dvě možnosti. Buď konstatujeme, že jde o skutkovou podstatu *plnění za jiného* podle § 2991 odst. 2 NObčZ a všechny případy plnění vyživovací povinnosti za jiného se budou řídit stejnou úpravou. *Nebo* jednu skupinu případů (tj. kdy oprávněný předpokládá, že plní svůj dluh) podřadíme pod § 2991 odst. 1 NObčZ, neboť žádná z demonstrativně upravených skutkových podstat (viz § 2991 odst. 2 NObčZ) na případ nedopadá, zatímco druhou skupinu podřadíme pod skutkovou podstatu *plnění za jiného* (bude-li oprávněný vědět, že plní za jiného). Tato aplikace s sebou přinese „*dvojkolejnost*“ rozhodování.

IV. Co se s přijetím nového občanského zákoníku nezmění?

Stejně jako v případě návrhů opírajících se o § 101 ZOR, také u případů dle § 2991 NObčZ třeba říci, že je neřeší oddělení péče o nezletilé (P, Nc), ale civilní oddělení (C), jde

o všeobecnou agendu. V prvním stupni rozhoduje jako věcně příslušný okresní soud,²² místní příslušnost je dána obecným soudem žalovaného.²³ Ve věci jedná a rozhoduje samosoudce rozsudkem.²⁴

Řízení může být zahájeno jen na návrh, soud je návrhem vázán. Z hlediska náležitostí návrhu je zásadní, jaká *skutková tvrzení* musí návrh obsahovat. Žalobce musí tvrdit existenci a výši vyživovací povinnosti osoby, za kterou plnil, a to ohledně celé kritické doby, a rozsah, ve kterém žalobce vyživovací povinnost splnil. Návrh musí obsahovat dostatečně určité a srozumitelně specifikovanou požadovanou výši *nároku*.²⁵

Aktivně věcně legitimován je ten, kdo plnil vyživovací povinnost za jiného. Může jím být kdokoliv, rozhodující je *faktický stav plnění*. A to i za situace, kdy došlo jen k částečnému plnění. Pasivně věcně legitimován je ten, za koho bylo plněno, tj. ten, *kdo byl povinen plnit*.

Okruh oprávněných osob je v zákoně o rodině upraven taxativně.²⁶ Není rozhodné, zda ten, za koho bylo plněno, byl k takovému plnění povinen na základě soudního rozhodnutí. Může jít jak o vyživovací povinnost určenou soudně, tak i o případ, kdy šlo o vyživovací povinnost vyplývající ze zákona, aniž by byla soudně určena.

V. Vývoj promlčení institutu plnění vyživovací povinnosti za jiného podle současné právní úpravy a dle nového občanského zákoníku

Podle § 101 odst. 2 ZOR se promlčení tohoto nároku řídí § 101 ObčZ.²⁷ Pod vlivem judikatury Nejvyššího soudu²⁸ se praxe sjednotila a vychází z tříleté promlčecí doby, která počíná běžet ode dne, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé ve smyslu § 101 ObčZ (*actio nata*). Jde o objektivní promlčecí dobu, jejíž počátek nezávisí na vědomosti oprávněného, ale na objektivní možnosti uplatnění práva.²⁹

Vzhledem ke skutečnosti, že se nejedná o bezdůvodné obohacení, nelze pro počítání lhůt použít § 107 ObčZ.³⁰ Z tohoto důvodu promlčecí doba nezačne běžet vždy ode dne, kdy vyživovací povinnost za jiného byla splněna (slovy občanského zákoníku „*došlo k bezdůvodnému obohacení*“), ale dnem, kdy právo na úhradu plnění mohlo být vykonáno poprvé.

Vzhledem k absenci institutu plnění vyživovací povinnosti za jiného v novém občanském zákoníku nenajdeme ani zvláštní úpravu promlčení. Je tedy nutné vycházet z obecných ustanovení týkajících se promlčení, potažmo promlčení bezdůvodného obohacení.

Počátek promlčení je stanoven u práva, které mohlo být vymahatelné u orgánu veřejné moci, v § 619 odst. 1 NObčZ, podle kterého promlčecí doba počne běžet ode dne, kdy právo mohlo být uplatněno poprvé u tohoto orgánu. Dle § 619 odst. 2 NObčZ zjistíme, kdy mohlo být právo uplatněno poprvé, tj. pokud se oprávněná osoba dozvěděla o okolnostech rozhodných pro počátek běhu promlčecí lhůty, anebo kdy se o nich dozvědět měla a mohla.

Okolnosti rozhodné pro počátek běhu promlčecí lhůty u práva na vydání bezdůvodného obohacení zahrnují vědomost, že k bezdůvodnému obohacení došlo, a o osobě povinné k jeho vydání (§ 621 NObčZ).

Pro *délku promlčecí doby* použijeme § 629 odst. 1 NObčZ, který ji stanoví na tři roky. Toto ustanovení neříká, zda jde o lhůtu subjektivní nebo objektivní. V případě bezdůvodného obohacení lhůtu hodnotíme jako subjektivní z toho důvodu, že počátek jejího běhu je vázán na subjektivní skutečnost, tj. vědomost o tom, že došlo k bezdůvodnému obohacení, a o osobě povinné k jeho vydání (viz § 621 NObčZ).

Ustanovení § 638 odst. 1 NObčZ stanoví počátek i délku objektivní promlčecí doby u práva na vydání bezdůvodného obohacení – toto právo se promlčí nejpozději za 10 let ode dne, kdy k bezdůvodnému obohacení došlo. V případě, že bezdůvodné obohacení bylo nabyto úmyslně, promlčí se právo na jeho vydání nejpozději za 15 let ode dne, kdy k bezdůvodnému obohacení došlo.

VI. Závěr

Pro institut plnění vyživovací povinnosti za jiného je zcela zásadní současná právní úprava rodinného práva, díky které došlo k jeho institucionálnímu zakotvení do našeho právního řádu. Předešlé právní úpravy, a to jak obecný zákoník občanský, občanský zákoník z roku 1950, tak ani zákon o právu rodinném výslovnou úpravu tohoto institutu neobsahovaly.

S přijetím nového občanského zákoníku dochází k faktickému legislativnímu zániku tohoto institutu, a tím k návratu k předešlému právnímu stavu, tj. před rok 1964. Je to dáno tím, že problematika plnění za jiného není součástí nového občanského zákoníku, přesněji jeho druhé části zabývající se rodinným právem.

Názory, které tento legislativní krok schvalují, opírají své tvrzení o „nadbytečnost“ dané úpravy, kdy případy plnění vyživovací povinnosti za jiného je možné podřadit pod institut bezdůvodného obohacení. Avšak názory podporující zachování tohoto institutu jako důvod pro jeho zachování uvádí, že se jedná o zažitý pojem, jehož absence bude pro laickou veřejnost představovat aplikační komplikace. V neposlední řadě také legislativní zakotvení tohoto institutu mu dodávalo potřebnou váhu.

Dle našeho názoru se institut plnění vyživovací povinnosti za jiného osvědčil. Došlo k ustálení judikatury vztahující se k němu. Teorie jeho existenci přijala a stal se i neodmyslitelnou součástí zákona o rodině. O tom svědčí i to, že v rámci novelizací zákona o rodině nebyly snahy o jeho odstranění.

Na základě výše uvedených argumentů si myslíme, že zákonodárce neměl přistoupit k vypuštění tohoto institutu. Jednalo by se o jedno ustanovení, které v rámci tak obsáhlé materie, jakou bezesporu nový občanský zákoník je (3081 paragrafů), neměl zásadní dopad na jeho rozsah. S vypuštěním daného ustanovení půjdou ruku v ruce aplikační problémy, o jejichž nastínění jsme se pokusili shora.

Poznámky pod čarou:

*: Kateřina Čuhelová je soudkyně Krajského soudu v Brně, oba autoři jsou též externími doktorandy na katedře občanského a pracovního práva Právnické fakulty UP v Olomouci.

1: „Bездůvodně се обогатил и ten, за nějз было плнено, со по праву мёл плнит сам.“

- 2:** Tento institut je také odlišný od práva na výživné. Jeho označení v odborné literatuře: „speciální rodinněprávní institut“ in *Hrušáková, M. a kol.* Zákon o rodině. Zákon o registrovaném partnerství. Komentář. 4. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 484; „zvláštní rodinněprávní institut“ in *Pavelková, B.* Zákon o rodině. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2011, s. 488.
- 3:** R 1/1979: Případy, ve kterých šlo o plnění vyživovací povinnosti za jiného, není možné posuzovat podle ustanovení občanského zákoníku. Na tyto případy se vztahuje zvláštní ustanovení § 101 ZOR. In *Holub, M., Nová, H., Hyklová Sladká, J.* Zákon o rodině. Komentář a předpisy související. 9. aktualizované a přepracované vydání. Praha : Linde, 2011, s. 398.
- 4:** *Radvanová, S., Zuklínová, M.* Kurs občanského práva: instituty rodinného práva. Praha : C. H. Beck, 1999, s. 173.
- 5:** *Čuhelová, K., Spáčil, O.* Otázky spojené s aplikací § 101 ZOR. Právní rozhledy, 2012, č. 9, s. 305.
- 6:** Výživné, které dítě poskytovalo svému rodiči podle § 89 („*Je-li několik povinných, kteří jsou příbuzní v téže stupni, plní každý z nich vyživovací povinnost takovým dílem, jaký odpovídá poměru jeho schopností, možností a majetkových poměrů k schopnostem, možnostem a majetkovým poměrům ostatních*“), nelze po smrti rodiče pojmout do pasiv dědictví. Pokud jedno z dětí plnilo tuto vyživovací povinnost i za ostatní sourozence, je oprávněno požadovat od nich úhradu tohoto plnění podle § 101 ZOR. In *Holub, M., Nová, H., Hyklová Sladká, J.*, op. cit. sub 3, s. 397.
- 7:** Wer für einen Andern einen Aufwand macht, den dieser nach dem Gesetze selbst hätte machen müssen, hat das Recht, den Ersatz zu fordern. In *Rouček, F., Sedláček, J. a kol.* Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl čtvrtý. Praha : Právnícké knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1936, s. 679.
- 8:** Gl. U. N. F. 2018 in *Rouček, F., Sedláček, J. a kol.*, op. cit. sub 7, s. 680, 681, 686.
- 9:** *Černý, M., Rubeš, J.* Výživné a nárok podle ust. § 101 zákona o rodině. Socialistická zákonnost, 1967, č. 7, s. 431.
- 10:** Tamtéž.
- 11:** Ustanovení § 451 odst. 1 ObčZ sice obecně stanovuje, že bezdůvodné obohacení musí být vydáno, ale vzhledem k výčtu jednotlivých právních důvodů dle odst. 2 a dále také obsažené v § 454 praxe chápe tyto důvody jako výlučné a obecná klauzule stanovená v § 451 odst. 1 se samostatně nepoužije.
- 12:** *Melzer, F.* Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace. Praha : C. H. Beck, 2009, 140 s.
- 13:** R 1/1979; dále rozhodnutí NS z 13. 3. 2008, sp. zn. 30 Cdo 477/2008; z 10. 11. 2011, sp. zn. 21 Cdo 4981/2010.
- 14:** *Švestka, J., Spáčil, J., Škárková, M., Hulmák, M. a kol.* Občanský zákoník I. § 1–459. Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 1338.
- 15:** Tamtéž, s. 1337.
- 16:** Nikoliv ale ve všech případech.
- 17:** Jednoznačně nejde o plnění z neplatného právního úkonu ani z právního důvodu, který odpadl, neboť zde nikdy nebyl důvod k plnění.
- 18:** *Vaněk, J.* Neoprávněný majetkový prospěch. Praha : Panorama, 1987, s. 43, 89.
- 19:** Pojistkou by byl § 3000 NOBčZ, podle kterého „*Poctivý příjemce vydá, co nabyl, nanejvýš však v rozsahu, v jakém obohacení při uplatnění práva trvá.*“
- 20:** R 1/1979.
- 21:** Platí zásada *lex specialis derogat legi generali*. Srov. např. *Havránek, J. a kol.* Teorie práva. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008, 376 s.
- 22:** § 9 odst. 1 OSŘ.
- 23:** § 85 OSŘ.
- 24:** § 36 odst. 2, § 152 OSŘ; *Hrušáková, M. a kol.*, op. cit. sub 2, s. 486.
- 25:** Tamtéž.
- 26:** Tamtéž, s. 484.
- 27:** „Pokud není v dalších ustanoveních uvedeno jinak, je promlčecí doba tříletá a běží ode dne, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé.“
- 28:** R 36/1969.
- 29:** *Till, E.* K problematice ustanovení § 101 zák. o rodině. Bulletin advokacie, 1977, č. VII–XII, s. 25.
- 30:** Ustanovení pojednává o promlčecí době u práva na vydání plnění z bezdůvodného obohacení.